

Věc: Zpráva z pracovní cesty
Pracovník: Mgr. Lenka Kovaříková
Akce: **Studijní týden: výměna zaměstnanců v Univerzitní knihovně TU Chemnitz**
Datum konání: 4. – 7. prosince 2017
Místo konání: TU Chemnitz

Představení Univerzitní knihovny současné i nové Angela Malz, angela.malz@bibliothek.tu-chemnitz.de

- Knihovna zajišťuje informační zdroje pro 100 oborů ze všech oblastí kromě práva a medicíny pro přibližně 11.500 studujících, z nichž je 25% cizinců (stipendia)
- 4 pobočky
- Fond se skládá z 1.100 000 knih, 170 000 elektronických medií
- Personál: 66 zaměstnanců
- Pro studující je knihovna zdarma
- Brzy bude dokončena přestavba budovy, ve které vznikne nová centrální knihovna. Bylo těžké vyjednat s architekty podmínky tak aby vyhovovaly potřebám knihovny (světlo, odhlučnění, studijní místa, knihovní regály, odvětrávání, prostor pro dětský koutek, logická návaznost prostor). To co se nepodařilo prosadit, je problém do budoucna.

Digitální sbírka – udržování fondu Katrín Otto, katrin.otto@bibliothek.tu-chemnitz.de

- https://www.tu-chemnitz.de/ub/projekte-und-sammlungen/projekte/lrbip/vortraege/digitale_sammlung
- Koordinátorem digitalizace je Das Landes Digitalisierungs Programm (LDP Zemský digitalizační program)
- 25.000 svazků
- OAI-PMH sklízí automaticky každou noc, xml, width=500px
- Vytváří digi. fondy <https://sachsen.digital/> > předávají do Europeany
- Nemají celostátní rezervační systém digitalizace, vše obtelefonovávají, národní knihovna seznamy neaktualizuje
- Dlouhodobé plánování (co, kdy, jak, kde, za kolik, je možné zveřejnit)
- Financování (granty, UNI, kmotrovství knih)
- Odborný personál chybí, nutný „vlastní odchov specialistů“
- Digitalizují specializované firmy, oni zpracovávají popisná metadata
- Vedení tzv. Rodného listu digitalizátu
- Úkol knihovny udržení fondu
- SW Kitodo (sken, ořez, OCR, metadata), Typo3 Plugin, dlouhodobé uložení SLUBArchiv, Prezentace metadat v HTML, PHP, Javascript, jQuery, CSS
- Archivace skenů v TIFF, prezentace v JPG
- Formáty METS/MODS, METS/TEI
- Epicur
- Automatizované ukládání 1. Stránek CroneJob

- Časová razítka
- Kódování přes url <https://www.url-encode-decode.com/>
- Autoren- und Layoutsystem TUCAL - Frameworks Bootstrap 3
- CC-BY-SA 4.0
- <http://ihre-bibliothek.de/oai.php?verb=GetRecord&identifier=123456789&metadataPrefix=mets>
- [http://dfg-viewer.de/show/?tx_dlf\[id\]=](http://dfg-viewer.de/show/?tx_dlf[id]=)
- [http://dfg-viewer.de/show/?tx_dlf\[id\]=http://ihre-bibliothek.de/mets.xml](http://dfg-viewer.de/show/?tx_dlf[id]=http://ihre-bibliothek.de/mets.xml)

Pořizování médií

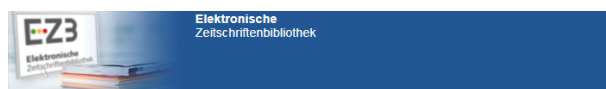
Monika Ullmann, *monika.ullmann@bibliothek.tu-chemnitz.de*

E- časopisy:

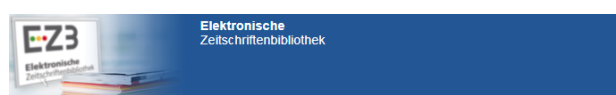
- 51.881 předplatné, 6.141 trvalý přístup
- Statistiky:
 - Využívanosti po půl roce
 - Jednou za rok analýza cen a používání

Databáze:

- EZB (Elektronische Zeitschriftenbibliothek)
 - <https://rzblx1.uni-regensburg.de/ezeit/>
 - Semafor pro odlišení dostupnosti

Zeitschriften	Zeitschrift <input type="text"/> <input type="button" value="suchen"/> Erweiterte Suche
Zeitschriftensuche	
Liste nach Fachgebiet	
Liste nach Alphabet	
Liste neuer EZB-Titel	
Bibliothek	☐ ☐ 3D Object Retrieval (3DOR) ☐ ☐ Online-Verfügbarkeit: Volltexte nicht lizenziert ☐ ☐ Zur Homepage der Zeitschrift
Information & Service	Allgemeine Angaben zur Online-Ausgabe der Zeitschrift: Titel: 3D Object Retrieval (3DOR) Verlag: Association for Computing Machinery (ACM) <small>Open Access Policy des Verlages in SHERPA/ArXiv suchen</small> Fachgebiet(e): Informatik Schlagwort(e): Allgemeine Informatik ZDB-Nummer: 2684964-8 erste Volltextausgabe: (2010) letzte Volltextausgabe: (2010) Homepage(s): http://dl.acm.org/levnt.cfm?id=RE179&tab=pubs Erscheinungsweise: Volltext, Online und Druckausgabe Kosten: kostenpflichtig <small>Liste der teilnehmenden Institutionen, die Volltextzugriff bieten.</small>

Zeitschriften	Zeitschrift <input type="text"/> <input type="button" value="suchen"/> Erweiterte Suche
Zeitschriftensuche	
Liste nach Fachgebiet	
Liste nach Alphabet	
Liste neuer EZB-Titel	
Bibliothek	☒ ☐ e-Gazette Patents ☐ ☐ Online-Verfügbarkeit: Volltexte frei zugänglich ☒ ☐ Zu den Volltexten: (2006) - ...
Information & Service	Allgemeine Angaben zur Online-Ausgabe der Zeitschrift: Titel: e-Gazette Patents Verlag: Intellectual Property Philippines <small>Open Access Policy des Verlages in SHERPA/ArXiv suchen</small> Fachgebiet(e): Technik allgemein Schlagwort(e): Patentwesen Patentblatt ZDB-Nummer: 2516061-8 erste Volltextausgabe: (2006) Homepage(s): http://onlineservices.ipophil.gov.ph/PatGazette/ Erscheinungsweise: Volltext, nur online Kosten: kostenlos

- ZDB (Zeitschriftendatenbank)
 - <http://www.zeitschriftendatenbank.de>
 - Podle názvu časopisu lze najít, odkud je k němu přístup a v jakém konsorciu je

The screenshot shows the homepage of the Zeitschriftendatenbank (ZDB). At the top, there is a search bar with the text 'Website durchsuchen' and a search button. Below the search bar, there is a navigation menu with links for 'Startseite', 'Aktuelles', 'Katalog', 'Teilnahme', 'Erschließung', 'Services', 'Schulungen', 'Zeitungsdigitalisierung', 'Über uns', and 'Kontakt'. The main content area features a welcome message: 'Willkommen bei der Zeitschriftendatenbank (ZDB)'. Below this, there is a search box with the placeholder text 'Suchbegriff eingeben' and a search button. The page also includes a 'Schnelleinstieg' section with a dropdown menu for 'ZDB-Format' and a 'Schriftgröße' section with a font size selector. At the bottom of the page, there is a footer with the text 'Seitenanfang' and 'Letzte Änderung: 27.09.2017'.

časopis nakoupen. Díky tomu se lze ke konsorciu přidat ;)

Databáze

- 138 licencovaných databází
- Gasco – Konsorcium Německa, Rakouska, Švýcarska
- Dohodnuta 4 týdenní frekvence statistik využívání

E-knihy

- 150.000 nakoupeno (Springer, Mylibrary), licence (Safary, Knovel, Wisonet)
- 60.000 přes PDA (MyLibrary), EBS (DeGruyter, Cambridge University press, T&F)
- 321 titulů, 1 průměrně za 74,61 €, 2469x využito

Hledání zdrojů

- Karlsruhe Virtueller Katalog (s pomocí knihovníků)
<http://kvk.bibliothek.kit.edu/?digitalOnly=0&embedFulltitle=0&newTab=0>
 - SWB (Online-Katalog des Südwestdeutschen Bibliotheksverbundes)
 - <http://swb.bsz-bw.de>
 - Pod toto konsorcium patří TU-Chemnitz

Approval Plan – Akviziční plánování

Annemarie Kalugin, annemarie.kalugin@bibliothek.tu-chemnitz.de

- Vzniklo v roce 1952 v USA
- SW propojení mezi nabídkou vydavatelů > akvizitěrem > potřeby pedagogů

- SW MAP Massmann Approval Plan
<http://approval.massmann.de/Library/manual/manual.pdf>
- Knihy může přes SW objednávat pouze 15 zodpovědných profesorů
- Akvizitér sbírá objednávky, pak je zhodnotí a objedná či ne.
- Lze sledovat i zájem o knihy, které profesor zaškrtl, jako zajímavé, ale neobjednal je. V případě, že akvizitérovi zbydou prostředky, může knihu dokoupit.

Semestrální aparáty teoreticky a prakticky

Micheal Beese, micheal.beese@bibliothek.tu-chemnitz.de

- Semestrální aparát je zvláštní sestava povinné literatury potřebné k výuce, která je sestavena vyučujícím na dobu jednoho či více semestrů. Tato literatura je prezenční.
- Systém funguje od roku 1974 Sbírkou učebnic, od 90. let i pro knihy
- SA zaznamenán v Knihovním výpůjčním řádu
- **Proces:** vyučující si z knihovního katalogu vyberou knihy, které chtějí, aby jejich studenti studovali k přípravě na předmět / knihy nechají nakoupit akvizitěrem > Na základě svého výběru vyplní elektronický formulář (čárový kód) > knihovníci připraví knihy > na konci semestru fond se knihovníci ptají vyučujících, zda svůj SA potřebují i nadále > fond rozpustí/obmění dle potřeb/nechají
- Pokud 1 titul potřebuje víc vyučujících, knihu dostane ten, který se přihlásil 1.
- Seznamy sestavují určení docenti (104 docentů chce 2219 svazků), 1 nesmí mít víc jak 50 kusů
- Knihy jsou prezenční, značeny oranžovým plastovým pruhem s nápisem Semestrapparat Nicht ausleihbar + označením určitého semestrálního aparátu
- Obsahuje:
- Fyzické zdroje:
 - monografie, média, DVD, CD, podklady ke kopírování
- Elektronické zdroje:
 - skeny, knihy, články, odkazy, odkazy na web
 - vytváří si vyučující, přístup zaheslován
 - online přes SW ESEM, obdoba Moodle
- Péče knihovníků o semestrální aparát:
 - Sestavení dle požadavků
 - Označení v knihovním systému
 - Fyzické označení svazků
 - Zařazení do SA
 - Průběžná udržování pořádku
 - Přehled, zda něco nechybí
 - Kontakt s vyučujícím na konci semestru
 - Zrušení, prodloužení na konci semestru

Chemnitzský matriční portál

Stephan Luther, stephan.luther@bibliothek.tu-chemnitz.de

<https://www.tu-chemnitz.de/uni-archiv/bestaende/500/500.php>

- Záznamy o životě studentů university (imatrikulace, splnění předmětů, ubytování, státnice)
- Počátky spadají k roku 1836
- Začátek digitalizace 06/2006 firma SLUB, 35mm mikrofilmy v 300 dpi, do TIFF, prezentace jpg
- Nyní 66 svazků, celkem 15.000 stran , 527 GB
- Pro pomoc s metadaty získány dvě pracovní síly z pracovního úřadu > nutný odborný dohled
- 09/2013 práce na přenesení dat na web, MySQL
- 30.5.2015 aktivace webového portálu

Vydavatelství

Cornelia Oertel, cornelia.oertel@bibliothek.tu-chemnitz.de

- Personál na 1,5 úvazku
- Používají dokumentační a publikační SW MONARCH-Qucosa
<http://monarch.qucosa.de/>
- Proces:
 - autor přinese text v PDF/X a PDF/A
 - vydavatelství zkontroluje formální chyby, navrhne obálku, vzhled, kvalitu, papíru, barvy, počet, seznámí s politikami otevřenosti
 - přidělí ISBN, URN
 - sepíše smlouvu mezi autorem a knižním nakladatelstvím
 - autor je zodpovědný za online archivační proces
 - Nakladatelství vytiskne knihy požadovaný počet knih (průměrně 100ks)
 - Náklady hradí autor (8 povinných výtisků)
 - Provizi autor nedostává, může se přihlásit o paušál (obdobně jako DILIA)
 - Dotisk je možný do 5 let
 - Vydavatelství vyúčtuje zakázku
 - Doveze zásilková služba
 - Např. Brockhaus

Bibliometrie – Ranking elektronických časopisů

Carolin Ahnert, carolin.ahnert@bibliothek.tu-chemnitz.de

- Citovanost, stažení publikací
- Journal impact factor (WoS)
- H index
- Peer review
- Sciencemapping: relevantní témata, aktéři, kooperační vzory
- CiteScore (Scopus),

- Eigenfaktor (Eigenfactor.org) Open Access časopisy
- Ranking Listen
- ORCID ne povinně
- Matoušův efekt – skupina vědců, která trvale navazuje spolupráci a nepsanou dohodou je, že se navzájem cituje.
- Větší transparentnost vědy, kvalitnější vědecké výsledky
- Cílové skupiny: doktorandi, vedení univerzit, práce s veřejností (popularizace), knihovna (nákup)

Shrnutí

Studijní pobyt byl informačně nabitý. Ukázal mi směr, kterým bychom se mohli nechat inspirovat při směřování UKN. Některé cesty, jsou však z důvodu odlišností českého a německého vzdělávacího systému, slepé.

Univerzita potažmo Sasko milionovými položkami financuje proces digitalizace. Dbá se na kvalitu, ne kvantitu. Pokud bychom na TUL dostali obdobné prostředky, dokážeme zázraky. Obdobně jako v Čechách mají i v Německu problém s neexistujícími specialisty v oboru digitalizace. Oba státy si je musí najít a vytrénovat přímo v pracovním procesu.

V Německu funguje efektivní a ekonomické nakupování databází přes konsorcia. V Čechách se o podobný způsob snažíme prostřednictvím CzechELib.

Semestrální aparát se tváří jako skvělá praktická věc usnadňující výuku jak z pohledu vyučujícího tak studentů. Z pohledu knihovny snadno realizovatelné. Obávám se laxního přístupu vyučujících.

Matriční portál v pojetí, jaké je v Chemnitz prozatím můžeme vytvořit, nikoliv zveřejnit. Kvůli mladosti TUL podléhají údaje Zákonu o ochraně osobních údajů.

Vydavatelství využívá MONARCH-Qucosa. Ta nabízí uživatelsky přívětivé formuláře. Bylo by krásné vytvořit takové prostředí v našem DSpace. Nicméně v ČR je jiná vydavatelská zvyklost.

TU Chemnitz se snaží díky bibliometrii o dobrou vědeckou i ekonomickou činnost.

Bibliometrie je relevantní pokud jsou její aktéři dobře identifikovatelní. Z toho důvodu bych na TUL ploště zavedla ORCID pro vyučující i publikující studenty. Rozvoji by pomohl i rozšíření správného citování.

